

Slutrapport

Återrapportering av ekonomiskt stöd till lokalt brottsförebyggande projekt

Det sker mycket brottsförebyggande arbete runtom i landet, både som projekt och i den löpande verksamheten. Några av dessa insatser har kunnat genomföras med hjälp av ekonomiskt stöd från Brottsförebyggande rådet (Brå). Arbetet dokumenteras och efter insatsen lämnas en slutrapport till Brå.

Erfarenheterna från de olika projekten är många gånger intressanta för andra som arbetar med brottsförebyggande arbete och därför publicerar Brå ett urval av rapporterna på myndighetens webbplats.

För sakuppgifter och slutsatser står respektive författare eller organisation.

Fler rapporter finns att ladda ner på
www.bra.se/ekostod

A photograph of three young people sitting on a wooden bench outdoors. On the left, a young woman with long dark hair is wearing a grey beanie with a Union Jack pattern and a white jacket, laughing. In the middle, a person is wearing a dark blue hoodie and a black puffer vest, seen from the back. On the right, a young man with a tan baseball cap is wearing a red jacket over a grey hoodie and is laughing heartily. The background shows a red wall and wooden slats.

Andra sidan är ni klara?

Återrapportering och utvärdering av
Fryshusets mobila team i Östberga

*”Vi gör det möjligt för unga
att genom sina passioner
förändra världen”*

FRYSHUSET

Jourhavande diversearbetare i verkligheten

En rapport om det mobila teamets arbete i Östberga

Jonas Lindström

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Inledning.....	4
Rapportens syfte, frågeställningar och tillvägagångssätt.....	5
Begreppet segregation och dess komplexitet.....	6
Östberga – nära men ändå inte.....	8
Det mobila teamet.....	10
Veckoschema och aktiviteter.....	13
Tillit och relation.....	19
Avslutande reflektioner.....	22
Referenser.....	24
Bilaga, frågeformulär.....	25

Sammanfattning

Den här rapporten handlar om att, på uppdrag av BRÅ (Brottsförebyggande rådet) och Fryshuset Stockholm, utvärdera det mobila teamet i Östberga som är en länk mellan Fryshuset och stadsdelen. Det mobila teamet i Östberga etablerades år 2016 med anledning av de problem som präglade stadsdelen. Med det menas inte bara faktiska och temporära händelser som bilbränder och så vidare utan kanske än mer att det hos många barn och unga fanns en känsla av utanförskap som i sin tur förklaras av att Östberga i många år pekats ut som en "sämre" stadsdel jämfört med andra kringliggande stadsdelar. Rapportens fokus ligger på att belysa och analysera förutsättningarna för att skapa en känsla av både delaktighet och sammanhang och hur det avspeglas i det mobila teamets arbete. Därtill tas det upp hur det mobila teamets ledare har organiserat arbetet men också hur samverkansvillkoren ser ut mellan ser ut mellan Fryshusets mobila team och övriga aktörer i området som på olika sätt också jobbar för att skapa bättre livsvillkor för barn och unga i Östberga. Rapporten kommer fram till att det mobila teamets arbete är föredömligt och att de processer som satts igång förtjänar att utvecklas vidare.

Inledning

Här finns ingenting, affären och annan service har försvunnit och så fort vi ska göra något behöver vi ta oss härifrån.

Citatet kommer från tidningen *Mitt i* den 28 augusti 2017 och även om det låter som om det handlar om en avbefolkningsort i Norrlands inland så handlar det om en stadsdel i Sveriges huvudstad, fyra kilometer sydväst från Globenområdet. Stadsdelen heter Östberga och har de senaste åren mest kommit att förknippas med negativa saker som bilbränder, mord och olika kriminella verksamheter. Men det finns också ett annat Östberga där den stora majoriteten lever helt vanliga liv: Går upp varje morgon, lämnar barnen på förskola och skola för att sedan bege sig till jobb, utbildning och dylikt. Problemet är att den stora majoriteten sällan syns eller hörs utåt, istället ligger den negativa bilden av Östberga som en blöt filt över hela stadsdelen. Därmed inte sagt att det inte finns substans i problembilden. Det har hänt saker i stadsdelen de senaste åren vilket skapat en oro och otrygghet hos en del boende. Framförallt har det varit problem med bilbränder. Enligt uppgifter från Globens lokalpolisområde registrerades 23 tillfällen och 53 bilar i Östberga år 2016.

När polisens nationella operativa avdelning år 2017 presenterade sin lista över Sveriges 61 så kallade utsatta områden fanns Östberga med på 37:e plats. Med utsatt område menas, enligt polisens rapport, en stadsdel som är geografiskt avgränsad och karakteriseras av en socioekonomisk låg status där kriminella har en inverkan på lokalsamhället (Nationella operativa avdelningens underrättelseenhet 2017). Men inverkan är snarare knuten till den sociala kontexten i området än de kriminellas utstuderade vilja att ta makten och kontrollera lokalsamhället. Påverkan kan utgöras av direkta påtryckningar, exempelvis genom hot och utpressning, eller indirekt som:

- * Offentliga våldhandlingar som riskerar att skada tredje man.
- * Narkotikahandel som bedrivs öppet.
- * Ett utåtagerande missnöje mot samhället.

Detta med utsatta områden är som bekant ett generellt problem i dagens Sverige där vi ser en allt tydligare segregation mellan olika stadsdelar i städerna. Många barn och unga växer idag upp på platser där det finns en problematik i form av marginalisering

och utanförskap som exempelvis tar sig uttryck i låg självkänsla, bristande framtidstro men också brist på tillit till samhället. De kriminella verksamheter som ofta har kommit att sammankopplas med utsatta områden förklaras främst av den boendesegregation som gör att en del unga dras in i osunda nätverk, mycket på grund av brist på alternativ och positiva förebilder. Därmed inte sagt att det är boendesegregation i sig som leder till att unga människor hamnar på fel spår i livet men som forskningen visar löper du större risk att hamna i kriminalitet om du växer upp på en plats som kännetecknas av hög arbetslöshet, högt bidragsberoende och hög andel som går ut grundskola eller gymnasiet utan fullständiga betyg (Sarnecki 2010).

Samma år (2016) som det brann 53 bilar i Östberga startade Fryshusets mobila team sitt arbete i stadsdelen för att öka tryggheten, skapa tillitsfulla relationer och öka framtidstron.

Rapportens syfte, frågeställningar och tillvägagångsätt

Rapportens övergripande syfte är att analysera Fryshusets verksamheter i Östberga utifrån ambitionerna och visionerna att skapa tillit och relation mellan det mobila teamets ledare och målgruppen barn och unga. Det handlar också om att analysera vad detta med tillit och relation innebär samt dess relevans för det våldsförebyggande arbetet. Med utgångspunkt i detta har syftet med rapporten inriktats på att studera förutsättningarna för att skapa en känsla av både delaktighet och sammanhang och hur det avspeglas i det mobila teamets arbete. Förutom dessa frågeställningar belyses också frågan hur ledarna har organiserat arbetet men också hur samverkansvillkoren ser ut mellan ser ut mellan Fryshusets mobila team och övriga aktörer i området som på olika sätt också jobbar för att skapa bättre livsvillkor för barn och unga i Östberga.

Utifrån uppdragsgivaren (BRÅ och Fryshuset) har uppdraget bestått i att:

- Intervjua ledare som jobbar med ungdomar men också komma i kontakt med ungdomarna.
- Identifiera olika framgångsfaktorer i arbetet men också belysa eventuella svårigheter och sätta in detta i en kontext kring plats och uppväxtvillkor.

Utvärderingsarbetet, som pågått under år 2018, har präglats av ett materialdrivet arbetssätt, det vill säga hur de empiriska insikterna legat till grund för de mer vetenskapliga perspektiven som avspeglas i rapporten. Det faller sig ganska naturligt att i ett sådant här uppdrag börja i materialet. Emellertid har den vetenskapliga förståelsen för hur föreställningar om stadens olika platser konstrueras bidragit till ett växelspel mellan insamling av material och teoretiskt tänkande som sin tur bidragit till insikter kring Östberga och det mobila teamets arbete.

Merparten av det insamlade empiriska materialet bygger på intervjuer med det mobila teamets ledare och samtal med deltagande ungdomar. Intervjuerna med ledarna har genomförts både i Fryshusets lokaler i Hammarby sjöstad och i Östberga. Vid fyra tillfällen har det varit mer formella intervjuer (med semistrukturerade frågor) i avskild miljö, medan övriga tillfällen har varit i samband med olika aktiviteter. Intervjuer med de deltagande ungdomarna har genomförts i samband med deltagande i olika aktiviteter och har mer haft karaktären av informella samtal än formella intervjuer. I samband med deltagande i olika aktiviteter har det också uppstått tillfällen där det getts möjlighet att samtala med andra aktörer i Östberga (t ex föreningsaktiva) varav några av dessa återges i rapporten. Dessutom har de deltagande ungdomarna svarat på ett frågeformulär. Det var sex frågor som bland annat handlade om hur de kom i kontakt med det mobila teamet, hur de upplever Östberga, hur de ser på det mobila teamets arbete och vad de tror att de gör om tio år. Det var femton ungdomar som besvarade enkäten. Utöver detta har också information från Globens lokalpolisområde samlats in via e-postkorrespondens.

Disposition

Utöver inledning och presentation av syfte, frågeställningar och tillvägagångssätt består rapporten av tre delar där den första utgör en kortare teoretisk redogörelse för begreppet segregation. Även om detta inte är vetenskaplig rapport i strikt mening behövs en teoretisk ram kring de problemkomplex som står i fokus, inte minst med tanke på att utanförskap och segregation ofta misstas som samma sak. Dessutom är segregation något som finns mitt ibland oss och som de flesta kan relatera till utifrån olika synvinklar. I den andra delen redogörs först lite bakgrundsfakta kring stadsdelen Östberga och därefter redogörs för det mobila teamets arbete i Östberga.

I den tredje och avslutande delen dras trådarna ihop i en avslutande reflektion kring framgångar men också utmaningar samt en diskussion om det fortsatta arbetet. Den här rapporten gör inga anspråk på att ge en fullständig bild för det mobila teamets arbete utan syftet är att ge en bild av själva arbetsprocessen samt förutsättningarna för att skapa en känsla av delaktighet och sammanhang bland målgruppen barn och unga.

Begreppet segregation och dess komplexitet

I rapporten *Bostadssegregation i Sverige* skriver kulturgeografen Thomas Wimark hur diskussioner om parallellsamhällen och utanförskap går heta och de ofta jämföras med segregation. (Wimark 2018:6-7). Det är alltså vanligt att segregation ses som ett samlade begrepp för problem, och i vissa fall elände, utifrån ett ensidigt synsätt. Detta har varit (och är fortfarande) en vanlig missuppfattning och om vi utgår från ett områdesperspektiv kan det konstateras att enskilda områden inte är segregerade i sig själva utan blir det först när geografiska och sociala skillnader sammanfaller.

Att studera segregation i ett samhälle är alltså ett sätt att beskriva och analysera relationer. När sociologen Mikael Stigendal talar om segregation som något mellan innanförskap och utanförskap belyser han en viktig teoretisk aspekt utifrån det relationella perspektivet. Alltså hur segregation utgör en relation mellan så kallade segregationspoler. Utan en förekomst av minst två segregationspoler kan vi inte tala om segregation, och tvärtom, när vi talar om segregation måste vi inbegripa minst två segregationspoler i resonemanget. En viktig poäng är att var och en av polerna inte behöver vara problematisk i sig, men de blir det i relation till varandra (Stigendal 2016:304).

Segregation brukar ses utifrån tre olika nivåer: individnivå, områdesnivå och samhällsnivå. Även om individen på olika sätt står i fokus i alla tre nivåer finns det skillnader dem emellan. Individnivå utgår ifrån tanken om att människors livsvillkor och barns uppväxtvillkor påverkas av var vi bor någonstans och hur omgivningen påverkar den enskilda individen. Alltså hur vi som individer gynnas eller missgynnas av omgivningen och hur det framförallt råder en bred samstämmighet kring att barn som växer upp i så kallade utsatta områden riskerar att få sämre livsvillkor senare i livet. Områdesnivå utgår ifrån att segregationen påverkar bostadsområdets utvecklingsmöjligheter. Det kan handla om människors möjligheter att ställa krav på

offentlig och kommersiell service men också skolor. I områden där många har hög utbildning och höga inkomster har invånarna som regel bättre förutsättningar att få sina rättigheter och behov tillgodosedda jämfört med områden där många kanske är arbetslösa, har låg inkomst och låg utbildning. Samhällsnivå utgår ifrån segregation på ett övergripande samhällsligt plan. Det betyder hur avstånd mellan människor, befolkningsgrupper och områden påverkar. Ett samhälle där människor upplever att avstånden mellan olika grupper är små finns ofta goda förutsättningar för en känsla av gemenskap och tillhörighet, kort sagt att samhället hänger samman. När däremot avstånden mellan olika grupper växer, växer också otryggheten och känslan av delat ansvar minskar.

I Stockholm har detta blivit extra påtagligt där motsatsparet förort och innerstad kommit att renodla föreställningar om stadens olika platser som går att förstås utifrån sociologen Norbert Elias resonemang om etablerade och outsiders (Elias & Scotson 2010). Denna numera klassiska studie från början av 1960-talet handlade ursprungligen om en stadsdel i en stad i mellersta England som var indelat i tre grannskap, varav ett ansågs ha en högre frekvens av ungdomskriminalitet än de andra två. Efter ett tag visade det sig att den lilla skillnad i brottsfrekvens som funnits mellan dem försvann men bilden av det grannskap som ansågs brottsbelastat försvann inte. Det sågs alltjämt som ett sämre område och de som bodde där sågs som sämre människor.

Elias grannskapsstudie växte till att mer handla om ett allmängiltigt fenomen och kärnan i hans resonemang om etablerade och outsiders är hur de förra tar sig tolkningsföreträde över normer och hur de senares självbild formas av att de tillhör en skambelagd utanförgrupp (Olofsson i Elias & Scotson 2010: 18). Det rör sig om ett relationellt perspektiv utifrån flera nivåer med det gemensamma att någonting hela tiden jämförs med någonting annat. Även om det finns olika slags stigmatiseringar så finns det konstanta och återkommande teman i synen på hur gruppen etablerade föreställer gruppen outsiders, till exempel att de senare uppfattas som laglösa, opålitliga och odisciplinerade. Att till exempel etikettera områden som utsatta, som i fallet med Östberga, bidrar till det som Elias kallar för moralisk differentiering och spelar en viktig roll för att bevara maktskillnader. Det handlar om hur den etablerade gruppen tenderar att tillskriva outsidergruppen som helhet de "dåliga" egenskaperna hos dess "värsta" del – dess avvikande minoritet. Att säga att Östberga är segregerat

leder ofta till vilseledande uppfattningar kring vad detta innebär. Östberga är inte segregerat i sig utan blir det först i en jämförelse med andra stadsdelar. Problemet är att Östberga jämte många andra "utsatta" områden ofta ses som ett slags symboliskt objekt som blir till i ett maskineri där segregationens orsaker och följder förväxlas. Ungefär som att försöka förstå varför det finns problem i Östberga genom att enbart rikta ljuset mot Östberga och förbise betydelsen av maktstrukturerna i det övriga samhället.

Östberga – nära men ändå inte

Mycket talar för Östberga. Det ligger på en höjd söder om Årstafältet med närhet till Globenområdet och Årsta samt trafikknutpunkterna Gullmarsplan och Liljeholmen. Till skillnad från många andra så kallade utsatta områden i Stockholm finns det en närhet till den innerstad som ofta ses som motsats till det som Östberga representerar. Många av invånarna i Östberga har dessutom bott där länge och trivs och området präglas inte av liknande in- och utflyttning som flertalet andra bostadsområden som etiketterats utsatta. Det finns en påtaglig känsla av det som på engelska kallas community och som på svenska ibland översätts till grannskapskänsla. Men det finns också en känsla av att befinna sig i utanför, vilket brukar förklaras i att Östberga uppfattas geografiskt isolerat trots det jämförelsevis centrala läget. Det handlar framförallt om dåliga kommunala trafikförbindelser till och från stadsdelen. Det går en buss från Gullmarsplan varje halvtimme som tar omkring 20 minuter. Samma sträcka med bil tar knappt fem minuter i normaltrafik. De dåliga kommunala trafikförbindelserna har varit ett uttalat problem i många år bland många östbergabor. För ett antal år sedan planerades en snabbspårväg från Gullmarsplan till Älvsjö via Östberga och diskussioner kring detta anordnades med både vuxna och ungdomar i stadsdelen och förhoppningar väcktes om en avsevärd förbättring när det gällde trafikförbindelserna. Därför blev besvikelsen stor när planerna stoppades, delvis på grund av att invånarna i ett villaområde söder om Östberga inte ville ha en spårvagnslinje på sina gator. År 2017 beslutades dock om en ny tunnelbanesträckning från Fridhemsplan till Älvsjö via Östberga men det arbetet beräknas börja år 2026 och först någon gång år 2033-2034 kan Östberga ha en tunnelbanestation.

Stadsdelen Östberga är indelat i två grannskap: Östberga (eller Gamla Östberga) och Östbergabackarna/Östbergahöjden. Det förra uppfördes av HSB i slutet av 1950-talet och det senare av Svenska bostäder i slutet av 1960-talet. Även om det bara skiljer tio år mellan det att de olika grannskapen uppfördes finns det flera betydelsefulla och symboliska skillnader. Den första skillnaden är upplåtelseformerna. I Gamla Östberga byggdes mestadels bostadsrätter medan det i Östbergabackarna/Östbergahöjden byggdes enbart hyresrätter. Den andra skillnaden är tid. När Gamla Östberga stod klart i slutet av 1950-talet betraktades det som en mycket modern stadsdel. När Östbergabackarna/Östbergahöjden stod klart i slutet av 1960-talet sammanföll det med en framväxande kritik mot det samtida bostadsbyggandet inom ramen för miljonprogrammet (Lindström 2019:33). Därmed kommer vi in på en tredje skillnad: Områdenas fysiska utformning. I Gamla Östberga byggdes mestadels trevåningshus medan det i Östbergabackarna/Östbergahöjden byggdes ett fyrtiotal lamellhus med fyra våningar och som alla såg likadana ut. Numera benämns båda grannskapen som Östberga även om den gamla indelningen fortfarande lever kvar i hög grad.

År 2017 hade Östberga 5684 invånare och av dessa var det 58 procent som hade utländsk bakgrund, jämfört med 32 procent som var snittet för Stockholm stad. Samma år var medelinkomsten i Östberga (20–64 år) 298000 kr, jämfört med 392000 kr som var snittet för Stockholms stad. 42 procent i Östberga hade eftergymnasial utbildning som högsta utbildningsnivå, jämfört med 58 procent i Stockholm stad. (<http://statistik.stockholm.se/omradesfaktax>). Här kan vi se tydliga skillnader gentemot snittet i Stockholm stad. Det ska dock tilläggas att det finns andra stadsdelar i Stockholm stad som utmärker sig än mer, om vi utgår från statistik som en slags segregationsindex, med över 90 procent utländsk bakgrund, medelinkomst runt 200 000 kr och omkring 20 procent eftergymnasial utbildning som högsta utbildningsnivå.

Det är framförallt i Östbergabackarna/Östbergahöjden som känslan av geografisk isolering är som allra tydligast. Det finns ingen genomfartsväg eller liknande i området och de som dagligen åker dit med bil eller buss är i stort sett enbart de som bor där. Det är också i den delen av Östberga som Fryshusets mobila team är verksamma.

Det mobila teamet

När Stockholms stad år 2016 kontaktade Fryshuset för att inleda ett samarbete med fokus på Östberga var det framförallt för att man från Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning sett hur många barn och unga i Östberga hade det förhållandevis tufft, både i skolan och på fritiden. Det fanns en tydlig problembild som främst handlade om att en del unga hamnade i fel kretsar och som för vissa ledde vidare till kriminella verksamheter. Som det beskrivs i polisens rapport från 2017 så handlar det mer om den sociala kontexten i området än den kriminella verksamheten i sig. Utan den sociala kontexten blir det inte lika lätt för de som sysslar med kriminell verksamhet att rekrytera unga människor. När det mobila teamet startade verksamheten i Östberga år 2016 utgick de från tanken om ett förebyggande arbete, det vill säga verka för att barn och unga inte ska hamna i fel kretsar. Men det förebyggande arbetet handlar om så mycket mer än så. Det handlar om att på flera olika plan stärka lokalsamhället, öka delaktigheten och på så sätt minska utanförskapet i Östberga. Det handlar också om att synas och finnas till hands för barnen och ungdomarna och få de att tro på sig själva och inse att de själva kan påverka sin framtid men också att de kan vara med och forma och utveckla sitt eget bostadsområde.

De som fick i uppdrag att leda det mobila teamet var Lamin Janneh (arbetsledare), Salim Mvougui och Mariana Hormazabal, alla tre från Fryshusets verksamhet. Det faktum att både Salim och Mariana är uppvuxna i Östberga är en betydelsefull aspekt som vi ska återkomma till. Förutom dessa tre ingår också projektledaren Kicki Öhman samt några timanställda i personalstyrkan. Därutöver finns det en styrgrupp med representanter från Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning, bland annat stadsdelsdirektören, och representanter från Fryshuset, bland annat platschefen. Projektledaren Kicki Öhman kan ses som en länk mellan styrgruppen och det mobila teamet. I den här rapporten är det framförallt Lamin, Salim och Marianas arbete som står i fokus och det är deras röster som hörs mest i rapporten.

Ett första möte

När vi startade år 2016 funderade vi mycket hur vi skulle göra. Vi såg ju ganska omgående att många barn och unga saknade något, att det fanns en brist på både aktiviteter och lokaler i

området. Samtidigt stod vi inför en utmaning. Vart någonstans skulle vi börja? Vi kan ju inte bara kliva in och säga hej här kommer vi och nu ska vi fixa så att allt bli bra. Frågan hur vi skulle närma oss barnen och ungdomarna var något vi diskuterade mycket i början, dels inom det mobila teamet och dels med Fryshusets övriga personal men också med stadsdelsförvaltningen. Att Salim och Marre (Mariana, min anm.) som också är med i det mobila teamet är uppvuxna i Östberga hjälpte mycket i början. I sådana här arbeten behövs människor som har bra koll på området och som känner folk.

Orden är arbetsledaren Lamins och vi sitter i Östberga Community Centers (ÖCC) lokaler en söndagkväll i februari 2018. Det är mitt första möte med det mobila teamet i Östberga och Lamin bjuder på kaffe samtidigt som han presenterar mig för de cirka tio ungdomar som sitter i sofforna i den ganska nedgångna lokalen. Lamin pratar med ungdomarna om kvällens upplägg samt den kommande veckans aktiviteter. Jag noterar ett påtagligt engagemang men också en bestämdhet hos Lamin när han pratar med ungdomarna. Senare när vi lämnat ungdomarna och är på väg till idrottshallen för att träffa de yngre barnen som spelar fotboll berättar Lamin att många av de här ungdomarna behöver en knuff för att komma igång och tro på sig själva.

Lamin: - Många av de killarna går sista året på gymnasiet eller har precis gått ut gymnasiet och befinner sig en tuff situation och för oss handlar det om att få de att förstå vikten av att sysselsätta sig, bara det att få något att syssla med efter gymnasiet är livsviktigt. Annars är det lätt att de hamnar på fel spår. Vi försöker hela tiden peppa dem och hjälpa till och få de att inse fördelarna med att jobba eller kanske utbilda sig vidare efter gymnasiet. Men det är tufft, det här är killar som kanske har varit med om en del i sin ungdom och vi försöker få de att inse att vägen till snabba cash inte är den rätta vägen. Samtidigt räcker det inte med att säga gör så här eller gör så här. Det gäller att vi aktivt är med och stöttar när det till exempel gäller att skriva cv och att vara med dem på jobbsökningar och hela tiden ligga på och påpeka nyttan med att söka ett vanligt hederligt jobb, även om det finns de som de kanske känner eller hört talas som drar in lika på mycket pengar på en dag som andra drar in på en månad på ett hederligt jobb. Utmaningen ligger i att få de att förstå att det trots allt är ett vanligt jobb som lönar sig i längden.

Under den korta promenaden till idrottshallen stannar Lamin plötsligt upp och säger: "Här var det, det var här det hände". Det han pratar om är det uppmärksammade mord som skedde i augusti 2017 då en 20-årig man sköts ihjäl mitt på dagen, mitt i

Östberga. Den unge mannen hade kopplingar till olika kriminella verksamheter. Att skedde mitt på dagen samt intill en förskola skapade en dramaturgi som kvällspressen inte var sen att utnyttja. Lamin berättar hur tiden efter mordet var tuff.

Lamin: - Många ungdomar visste ju vem det var som hade mördats och all negativ uppmärksamhet påverkade självklart också vårt arbete. Vi hade samtal med ungdomarna kring det som hade hänt. Men det var bara att försöka arbeta vidare och inte svika ungdomarna. Det var också jobbigt med allt som skrevs i tidningarna och hur Östberga beskrevs som en farlig plats.

Flera som jag har kommit i kontakt med i samband med mitt arbete har nämnt Expressens stora reportage om Östberga i slutet av september 2017, alltså en dryg månad efter mordet. Med rubriker som "Området som gud glömde" och "Det kändes som att vara med i en teveserie" målades en bild upp av en laglös stadsdel som nästintill förde tankarna till vissa områden i Belfast eller en favela i Rio de Janeiro. Många boende kände inte alls igen i sig i de bilder om Östberga som Expressen sände ut. Även om de flesta är medvetna om de problem som har präglat och präglar stadsdelen så var de flesta överens om att Expressens reportage gav en felaktig bild av Östberga. Noterbart är att reportaget, trots sitt omfång, inte någonstans i texten nämner det mobila teamets arbete som vid detta tillfälle pågått i ett år. Istället beskrivs en stadsdel där det inte finns någonting och att ingenting görs för att få till en förändring. Det skrivs också om hur "ödsligheten gör det lättare enklare för kriminella att ta den mark som samhället tycks ha glömt bort". Uppfattningarna i att det inte finns så mycket i stadsdelen har möjligen en viss sanningshalt men att det inte görs någonting är ju rena felaktigheter. Under hela sommaren 2017 hade det mobila teamet tillsammans med Östberga Community Center (ÖCC) anordnat ett sommartorg i Östberga, framförallt för barn och unga men också för övriga östbergabor. Under tio veckor ansvarade det mobila teamet för verksamheten på sommartorget varje fredag, lördag och söndag. De levandegjorde torget genom att skapa en trygg mötesplats med exempelvis dataspel, musik, ansiktsmålning, basket, fotbollsspel, lekar men också alternativ midsommar, yoga och bingospel. Det mobila teamets sommarjobbare (gymnasieungdomar) genomförde bland annat en fotbollsturnering och lekar för de yngre barnen. Sommartorget sommaren 2017 var

mycket uppskattat av östbergabor i alla åldrar men om detta nämndes ingenting i Expressens reportage.

När Lamin öppnar dörren till idrottshallen är det full fart där inne med omkring 20 pojkar i åldern 6-12 år som spelar fotboll. Lamin berättar att idrottshallen fyller en viktig funktion för framförallt de yngre i Östberga och hur de kan hålla på i flera timmar och spela fotboll men också att de har andra aktiviteter i hallen för både tjejer och killar.

Lamin: - Så fort vi öppnar hallen så kommer småkillarna och ibland får vi nästan köra ut de när vi ska stänga. Sånt här arbete egentligen inte behöver vara så komplicerat. Det räcker ofta med att finnas på plats och visa barnen och ungdomarna att vi som jobbar i det mobila teamet är här för deras skull och att vi bryr oss om dem. Ser du vilken energi och glädje småkillarna har, de kan hålla på i timmar. Och det som är bra är att de blir trötta efteråt och så sover de gott och kommer till skolan med nya krafter.

Veckoschema och aktiviteter

En vanlig arbetsvecka med det mobila teamet kan se ut på lite olika sätt men det finns en regelbunden schemastruktur som börjar med att det mobila teamet varje måndag befinner sig i Fryshusets lokaler i Hammarby sjöstad för möten, planering och annat som rör verksamheten i Östberga. På tisdagar är det verksamheter i Östberga enbart för tjejer under ledning av Mariana. Vi ska återkomma till detta med tjejer och killar senare i rapporten. Vissa onsdagar har det varit olika planeringsmöten och andra aktiviteter och vissa dagar ingen schemalagd aktivitet alls. Generellt kan det sägas att schemat och arbetet intensifieras torsdagar, fredagar, lördagar och söndagar, ofta med både dag- och kvällspass för det mobila teamet.

Salim: - Vi märkte ganska fort att det är då behovet är som allra störst och visst vi kanske skulle behöva vara här alla kvällar i veckan men ju närmare helgen vi kommer och under helgen, det är då vi måste finnas synliga och till hands för ungdomarna och se till att ordna aktiviteter. Men det handlar inte om att vi i det mobila teamet ska bestämma olika aktiviteter. Varje söndag har vi planeringsmöte med ungdomarna och då kan de komma med förslag och idéer kring olika aktiviteter och sedan diskuterar vi tillsammans om det är realistiskt eller inte. Många aktiviteter sker utanför Östberga och återkommande saker har till exempel varit bio, restaurangbesök, basketmatcher eller att åka till Fryshuset i Hammarby sjöstad.

Världen utanför Östberga

I det mobila teamets verksamhetsberättelse från år 2017 går det att läsa om hur detta med aktiviteter utanför Östberga kallas för att lotsa. Förutom återkommande saker som bio och restaurangbesök handlar det om att möjliggöra och samåka till olika aktiviteter och evenemang som ungdomarna själva önskar. Under såväl år 2017 som 2018 har det mobila teamet haft tillgång till tio årskort till Hammarbys fotbollsmatcher i herrallsvenskan. Detta som ett led i Hammarbys arbete med samhällsfrågor och socialt arbete vid sidan av den sportsliga verksamheten. Villkoret för att få tillgång till årskorten var ett utbildningstillfälle hos Hammarby fotboll kring värdegrundsfrågor som ungdomar från Östberga deltog i. Detta med årskorten har varit mycket uppskattat och de har utnyttjats av olika unga tillsammans med det mobila teamets ledare. Vid några tillfällen har årskorten lånats ut till hela familjer som kanske inte har möjlighet att gå matcher i vanliga fall. Enligt Mariana är detta mycket uppskattat och verkligen en förmån.

Mariana: - Det är både tjejer och killar som följt med på matcher och det är lika kul varje gång. Många av de som följer med kanske inte skulle ha möjlighet i vanliga fall. Det är inte bara matchen i sig utan att kanske ännu mer en social grej att vi åker tillsammans och lär känna varandra på ett sätt som ibland skiljer sig när det gäller aktiviteter som äger rum i Östberga.

Andra exempel på "lotsverksamheter" har varit fotbollsturneringar, kampsportsläger och studiebesök på polisstationen vid Globen. Hösten 2017 var det en grupp ungdomar som fick följa med till Dramaten och se föreställningen "Klipp han" i regi av Fryshusets egen teatergrupp under ledning av Emil Rosén och Ulf Stenberg. "Klipp han" handlar om den senaste tidens problem med att unga människor från så kallade utsatta områden mördar och mördas men också kring den sociala kontext som lett fram till att det blivit så här. Med tanke på att ungdomarna såg pjäsen bara några månader efter det uppmärskammade mordet i Östberga var ämnet extra aktuellt och satte säkert igång tankar och funderingar. Det var ju i vissa avseenden delar av deras egen vardag som skildrades.

Entreprenörläger

En aktivitet som ledarna för det mobila teamet flera gånger kommit in på under mina samtal med dem är det entreprenörläger, eller Camp Connect som det kallas för,

som de medverkat på under åren 2016, 2017 och 2018. Under hösten 2018 var det tretton killar från Östberga i åldern 16-20 år som under tre dagar (två övernattnings) medverkade på Camp Connect som ägde rum på Kärsögården i Ekerö kommun utanför Stockholm. Tanken med detta entreprenörsläger är att ungdomar från hela Sverige ska få träffas, prata och utbyta erfarenheter och idéer. I det mobila teamets verksamhetsberättelse från år 2017 står det att entreprenörslägret är en social, utvecklande och lärorik upplevelse med föreläsningar och aktiviteter där unga gör och vuxna möjliggör. Det står också hur effekten av detta läger har varit delaktighet och personlig utveckling. Hur Östbergas unga har nätverkat, mött andra unga, inspirerats och på så sätt fått möjligheten att spegla sina egna erfarenheter och kompetenser med andra samt värdesätta dem. Det går också att läsa hur fem tjejer från Östberga tillsammans med Mariana besökte lägret under en av dagarna. Dock så övernattade inte tjejerna. Personal från Östberga Community Center (ÖCC) besökte lägret år 2017 och år 2018 var det personal från fältassistentverksamheten som besökte lägret. Att ÖCC och fältassistenterna deltagit på lägret har, enligt Lamin och Salim, bidragit till en bättre förståelse när det gäller olika samverkansperspektiv men också förståelse för varandras arbete, vilket vi ska återkomma till och utveckla i rapportens avslutande del.

Världen innanför Östberga

Även om många av det mobila teamets aktiviteter genomförts utanför stadsdelen och i vissa fall utanför Stockholm har de flesta aktiviteter som genomförts sedan starten år 2016 ägt rum i Östberga. Tidigare nämnda sommartorget är en sådan aktivitet som det mobila teamet, tillsammans med ÖCC, genomfört sommaren 2017 och 2018. Det första året hölls sommartorget på Östberga torg, som kan ses som bostadsområdets mitt- och samlingspunkt, och det andra året hölls det i det anslutning till en parklek. Enligt Lamin var det inte lika många deltagare på sommartorget år 2018 som det första året. Därmed inte sagt att han menar att det gick dåligt men 2017 års fullträff upprepades inte riktigt, enligt honom. Den ovanligt varma sommaren (som gjorde att många sökte sig till badplatser) samt att sommartorget hölls vid en parklek och inte på torget lyfts fram som tänkbara förklaringar. Anledningen till att det inte hölls på torget handlar om att sommaren sammanföll med färdigställandet av Östberga kulturhus (torget var delvis en

byggarbetsplats) som från och med september 2018 finns på Östberga torg. Ett positivt sakförhållande som vi ska återkomma till.

En annan betydelsefull aktivitet som bedrivits i Östberga är den regelbundna områdesvandringen där det mobila teamets personal har rört sig i området och etablerat kontakter med boende och föreningar men också med fritidsverksamheter och skolor. Områdesvandringen sker både på dag- kvällstid och så här beskrivs en vanlig söndag i en veckorapport från det mobila teamet (v. 43. 2018):

Vi började passet kl. 14 med områdesvandring, senare öppnade vi upp skolans idrottssal för bollspel. Vi hade ca 15 besökare i åldrarna 8-19 år. Under områdesvandringen i slutet av kvällen träffade vi på barn i åldrarna 8-11 år som lekte på en lekplats vid backens parklek. Vi var där med de en stund sedan följde vi med dem hem. Vi avslutade passet kl. 22 då allt var lugnt i området.

En del i områdesvandringen är också att ungdomar ska få vara med och tillsammans med ledarna för det mobila teamet röra sig i Östberga. Tanken är att ledarna med sin erfarenhet och kompetens ska ge de unga verktyg att själva kunna påverka sin egen närmiljö men också att de ungdomar som tidigare kanske skapat problem ska få chansen att vara en aktiv del av olika lösningar.

Idrottshallen har tidigare nämnts och det är framförallt under helger och lov som den fyller en viktig funktion för barn och unga i Östberga. Både år 2017 och 2018 var idrottshallen öppen hela julhelgen (24-26 december) tack vare ett gott samarbete med rektorn på Östbergaskolan. Det är långt ifrån självklart att alla har en fröjdefull jul. Förutom fotboll förekommer också aktiviteter som basket och annan fysisk träning, exempelvis den så kallade frysboxen. Det senare är ett socialt ungdomsprojekt, som är en del av Fryshusets verksamhet och som sedan år 2017 också bedrivs i Östberga. Det handlar om hur fysisk aktivitet (thaiboxning) kan öppna upp till dialog, alltså en verksamhet som förutom att främja hälsa och välbefinnande också handlar om sociala och självstärkande övningar. En gång i veckan har både tjejer och killar deltagit i denna verksamhet tillsammans med tre ledare. Att träna tillsammans har öppnat upp för dialog och under själva samtalsdelen har träningsgruppen varit uppdelad i en tjejgrupp och en killgrupp. Enligt Mariana har detta varit ett uppskattat inslag och framförallt att ungdomarna får samtala om olika saker och reflektera kring sig själva och sin omvärld.

Mariana: - Jag har märkt hur de tycker det är skönt att prata efter ett hårt träningspass och det är jättekul att också tjejerna är med. I början var det bara killar men nu är det blandat. Jag har också märkt hur tjejerna blir väldigt pratiga, det är som att de får extra energi av träningen som sedan kommer ut genom munnen.

Killar vs. tjejer

Under mitt samtal med Mariana kom vi vid flera tillfällen in på detta med killar gentemot tjejer och hon berättade hur det till en början var trögt att få igång verksamheter för tjejer. Dels på grund av att de flesta aktiviteter till en början underförstått riktade sig till killar, dels på grund av att många tjejer inte riktigt trodde på sig själva.

Mariana: - Det var trögt att få igång en tjejgrupp i början. Det är som att tjejer på något sätt känner på sig att sånt här bara för killar och även om vi försökte med tjejkvällar och olika teman var det få som kom. Men efter ett tag började det faktiskt komma fler och fler och genom en slags snöbollseffekt fick vi ihop en tätt tjejgrupp som nu är aktiva och drivande och gör olika aktiviteter tillsammans. Det viktigaste är att lyssna in vad tjejerna själva tycker och tänker. Både tjejerna och killarna befinner sig ju i en känslig ålder då det händer mycket både i kroppen och huvudet och de behöver vara för sig själva i egna grupper men samtidigt kanske de ibland bygger upp murar i onödan. När tjejerna också skulle börja träna frysbox satte killarna upp en madrass som avskilde dem åt som för att markera att de ville vara för sig själva men efter ett tag rasade den ner och efter det är inte längre samma motstånd hos killarna.

Detta med att det till en början ofta är fokus på killar är inget unikt för Östberga utan snarare något som avspeglas i så gott som alla projekt som syftar till att öka tryggheten, skapa tillitsfulla relationer och öka framtidstron bland unga människor på platser som etiketterats som utsatta. Med tanke på att det oftast är killar som hamnar i fel kretsar och begår brott så finns det kanske en logik i detta men att en del tjejer till en början tror att sådana här verksamheter inte är till för dem är naturligtvis ett problem. Mariana berättar att när tjejgruppen väl kom igång har det funkat bra men upplever ibland att det är svårt att räcka till.

Mariana: - Vi skulle kanske behöva fler kvinnliga ledare. Som det är nu blir tjejerna beroende av mig och om jag inte kan vara med eller blir sjuk och så vidare, ja då faller det ibland. Som till exempel med Camp Connect. Förra året (2017, min anm.) var jag där med fem tjejer en av

dagarna på lägret men tjejerna ville inte sova över. Vi pratade om att kanske sova över nästa år men 2018 var jag inte involverad i Camp Connect på samma sätt och dessutom jobbade jag inte den helgen då det var så det blev inget för tjejerna den gången.

Ledarskapsutbildningar

Inom ramen för det mobila teamets arbete har ett tjugotal ungdomar (både killar och tjejer) gått olika ledarskapsutbildningar som arrangerats av Fryshuset. Det handlar om olika utbildningar som ger både teoretisk och praktisk kunskap värderingsprocesser för att stärkas som individ och på så sätt kunna ta ansvar och agera i samhället. Olika föreläsare och utbildare har varit på plats i Östberga och ungdomarna har exempelvis genomgått kurser i hjärt- och lungräddning, hört föreläsare prata om alkohol, narkotika och tobak samt föreläsningar om normkritik och mångfaldsfrågor. De har också fått besök av Peter Svensson, metod- och utvecklingsledare från Passus Fryshuset, som tillsammans med Rene Lobos pratat med ungdomarna om de mekanismer som gör att en del hamnar i kriminella kretsar men också att det finns vägar ut från det kriminella livet. Både Peter och Rene har lyckats hitta vägen ut från ett kriminellt liv och åker numera runt och föreläser om sina erfarenheter kring detta.

Målet med utbildningarna har varit att ge unga verktyg att själva påverka sin livssituation men också sin närmiljö. Men också detta med ansvar och att känna sig delaktiga. Utbildningarna har bland annat möjliggjort att flera ungdomar erbjudits sommarjobb och olika ledaruppdrag, vilket kan ses som en viktig brygga till kommande arbets- och vuxenliv. Ett konkret resultat är att fem av sju ungdomar som gått ledarskapsutbildning och som våren 2018 gick ut gymnasiet har idag jobb.

Ledarskapsutbildningarna handlar också om att unga ges möjlighet att leda yngre och sedan när de yngre blir lite äldre kan de i sin tur ges möjlighet att leda yngre och på så sätt kan positiva ringar på vatten-effekter skapas i form av ökat självförtroende hos de unga men också en ökad känsla av ansvar, gemenskap och sammanhang. Eller för att uttrycka det så här: Om barn ser upp till unga ledare är det inte otänkbart att de själva vill bli unga ledare i framtiden.

Grillkvällarna

Vid mitt första möte med mobila teamet i februari 2018 pratade Lamin flera gånger om grillkvällarna och att jag måste komma och vara med och grilla. Han berättade att

de grillar varannan fredag och att grillen tänds runt kl. 18 oavsett årstid och väder men att området verkligen lever upp en varm och fin sommarkväll. Jag löd Lamins råd och en varm och fin sommarkväll i början av juni var jag med och grillade. Grillkvällarna är ett samarrangemang mellan det mobila teamet och ÖCC och det serveras hamburgare, korv, dricka och kaffe och allt är gratis för de boende i Östberga. Vid detta tillfälle träffade jag för första gången Robert som jobbar på ÖCC. Ganska snabbt kunde jag se hur det fanns ett välfungerande samarbete mellan Robert och det mobila teamets ledare. Robert, som också är verksam i film- och teatervärlden, är vad som brukar kallas för eldsjäl. Med inlevelse berättade han om allt arbete som gjorts i Östberga på senare tid och skillnaden sedan det mobila teamet kom på plats. Han lyfte fram samarbetet mellan Lamin, Salim och Mariana som oerhört betydelsefullt och menade att de med sitt arbete i hög grad bidragit till att höja grannskapskänslan i Östberga ytterligare ett par nivåer.

Grillkvällarna är möjligen den aktivitet som allra mest avspeglar detta med grannskapskänsla och under kvällen träffar jag flera personer som på olika bidrar till detta, bland annat Jorge på Östberga karateklubb som engagerar ett femtiotal barn, unga och vuxna i stadsdelen. Han berättade hur de jobbar mycket med att koppla samman fysisk träning med sociala frågor och att barnen och ungdomarna ska lära sig respektera och vara schyssta mot varandra, lite som aktiviteten Frysbox.

"De har hämtat liv till Östberga"

Grillkvällarna var dessutom det tillfälle som flera ungdomar uppgav som första kontakt med det mobila teamet i det frågeformulär som de fick besvara. Andra svar var att de fick kontakt med det mobila teamet i idrottshallen eller när de gick runt i området. När det gäller frågeformuläret framkommer två tydliga mönster, dels att ungdomarna upplever att det mobila teamets arbete gör skillnad och dels att så gott som alla ungdomar som svarade uppger att de känner sig trygga i Östberga. Formuleringar som "alla känner alla" och "lugnt och tryggt" var återkommande svar. Det enda negativa som lyftes fram var att det saknas en mataffär samt att en person svarade att polisens närvaro ibland skapar en känsla av otrygghet då de "ger skumma blickar". På frågan om de upplever någon skillnad efter att Fryshuset började sin verksamhet var svaren bland annat "stor skillnad", "de hjälper till att komma ut i arbetslivet", "de skapar aktiviteter som gör att man undviker dumheter"

och "nu finns det saker att göra här". När det gällde den avslutande frågan om vad de tror att de gör om tio år var svaren familj och jobb de mest förekommande. Andra svar var god hälsa, starta eget företag, utbilda sig, fortsätta med fotbollen eller "sola på stranden i 35 graders sol".

Även om det sistnämnda svaret sannolikt ska ses med glimten i ögat visar ungdomarnas svar att de har förhoppningar om en bra och välfungerande framtid. Det som möjligen förvånande något var att ingen kände sig otrygg (förutom den som tog upp polisens närvaro). De ungdomar som deltagit i det mobila teamets aktiviteter är, utifrån frågeformuläret, är uppenbart nöjda med hur deras bostadsområde har påverkats och utvecklats sedan allt drogs igång för två och ett halvt år sedan. Eller som en uttryckte det i frågeformuläret: "De har hämtat liv till Östberga".

Tillit och relation

Två och ett halvt år kan tyckas vara en lång tid men när det gäller att bygga upp tillit och skapa relationer mellan olika aktörer och barn och ungdomar på platser som associeras till olika problem är det inte det. Sådana här arbeten tar tid och måste få göra det. Jag har tidigare i olika sammanhang studerat liknande projekt i stadsdelar som omgett av en liknande problembild som Östberga och emellanåt sett hur det har varit en lång startsträcka innan saker och ting börjar sätta sig samt hur det ibland brustit när det gäller tilliten (Lindström 2016). Så är inte fallet med det mobila teamet i Östberga och utifrån aspekterna tillit och relation kan det konstateras att det hittillsvarande arbetet har varit framgångsrikt. Framförallt har barnen och ungdomarna ett förtroende för det mobila teamet, vilket tagit sig uttryck på flera sätt. Vid mina besök i Östberga har jag kunnat notera hur flera av småkillarna i 6-7 årsåldern har varit som "klistermärken" på Lamin och Salim. Visserligen har barn i den åldern generellt sett ofta lätt att ta till sig vuxna som förebilder men för att vinna förtroende på riktigt gäller det att skapa kontinuitet och det har mobila teamet lyckats med. Jag har också pratat med några av ungdomarna och de har alla varit inne på det som också tydligt framkom i frågeformuläret: Det mobila teamet gör skillnad. Eller som en kille sa:

Lamin och Salim stöttar oss hela tiden och det känns att de gör det på riktigt. Jag och många av mina kompisar vet inte riktigt vad vi ska göra, alltså hur man fixar jobb och sånt där och Lamin

och Salim har hjälpt till jättemycket och ställer upp och följer med på jobbansökningar och visar hur vi ska göra och vad vi ska säga. Eller som Mariana, det känns som att hon finns här i Östberga nästan hela tiden och ställer upp.

Det råder inga tvivel om att det mobila teamets ledare har lyckats skapa en känsla av både delaktighet och sammanhang hos barn och unga i Östberga och mycket av detta förklaras sannolikt av att kraften kommer inifrån, alltså hur det mobila teamet möjliggör för ungdomarna att göra. Framförallt är detta viktigt utifrån ett längre tidsperspektiv. Vem vet, kanske småkillarna i idrottshallen själva jobbar som ungdomsledare om tio år? Sedan är det naturligtvis oerhört betydelsefullt att Mariana och Salim är uppvuxna i Östberga och har mycket god kännedom om både området och människorna. Att sitta ner och prata med någon av dem innebär att du blir avbruten ungefär varannan minut för att människor kommer fram för att fråga om saker, eller bara säga hej. Därmed inte sagt att aktörer utifrån inte kan skapa tillit (om inte annat är Lamin ett bra bevis på det) men kanske skapas en speciell tillit som är viktig i sådana här sammanhang. Den enda egentliga nackdel är att arbetet kan bli alltför personbundet, alltså hur framgångsfaktorer i mångt och mycket beror på vilka ledarna är och att de har rätt egenskaper och karaktärer. Vad skulle hända om Lamin, Salim och Mariana inte jobbar kvar i det mobila teamet om exempelvis ett år? Kommer saker och ting att falla eller kommer det att fortsätta som vanligt? Nu har förvisso ingen av dem ens antytt att de ska sluta utan tvärtom har de alla tre talat varmt om det fortsatta arbetet men frågan är relevant, inte minst när det gäller detta med tillit och relationer. Hur vi än vrider och vänder bygger fungerande relationer på tillit och det handlar ofta om rätt kvinna eller rätt man på rätt plats. Det senare stämmer överens när det gäller Lamin, Salim och Mariana och även om det mobila teamet är mer än dessa tre så är det ändå dem som lagt grunden för ett arbete som förtjänar att fortsätta och utvecklas. Den segregation som skapar de problem som ofta associeras till utsatta områden har inte försvunnit under de dryga två år som det mobila teamet funnits i Östberga (och kommer sannolikt inte att göra det heller den närmsta tiden).

Det relationella perspektivet handlar inte bara om det mobila teamets relation till barnen och ungdomarna i Östberga utan också om relationerna mellan det mobila teamet och stadsdelsförvaltningen. Det är de senare som till syvende och sist styr över detta och huruvida staden ska fortsätta att satsa på det mobila teamets

verksamheter i Östberga. Under mina samtal med det mobila teamets ledare har det framkommit att relationen med stadsdelsförvaltningen är bra men att det finns en önskan att de var på plats lite mer för att med egna ögon se allt som görs i stadsdelen, och inte bara höra om detta på olika möten. Men det uttrycks också hur det mobila teamet upplever att det hos stadsdelsförvaltningen finns en förståelse för att det inte finns någon kvick fix och att sådant här arbete måste få ta tid och att det finns utrymme för tålamod.

Samverkan Östberga

Jag var tidigare inne på att mycket talar för Östberga och en aspekt i detta är den samverkan mellan olika aktörer som präglar stadsdelen, och då menar jag inte bara samverkan mellan exempelvis det mobila teamet och ÖCC utan också mellan lokala föreningar och andra aktörer som på olika sätt verkar för en trivsam och trygg stadsdel. Ett begrepp som samverkan kan ibland kan upplevas som konstruerat, och lite klyschigt, men när det gäller Östberga har man på kort tid lyckats mobilisera krafter som strävar åt samma håll. År 2015 (året innan det mobila teamet etablerades i Östberga) bildades Samverkan Östberga som är ett projekt där nio föreningar ingår och sedan år 2016 också det mobila teamet. Samverkan Östberga handlar framförallt om ett trygghetsskapande men också våldsförebyggande arbete (alltså i linje med det mobila teamets visioner och ambitioner). År 2018 tilldelades Samverkan Östberga Stockholms stads trygghetspris, vilket kan ses som ett konkret kvitto på att arbetet i stadsdelen är på rätt väg. I motiveringen står följande:

Genom den nära samverkan som har byggts upp har kontaktvägarna förbättrats vilket bland annat resulterat i att de tillsammans kan skapa gemensamma aktiviteter och att problem som uppstår i området kan lösas snabbt. Under hösten har stadsdelsförvaltningen och kulturförvaltningen öppnat ett kulturhus i Östberga som ska fungera som en kärna för det samlade föreningslivet och de ideella civilsamhällskrafterna.

Att det sedan september 2018 finns ett kulturhus på Östberga torg är oerhört viktigt för det fortsatta arbetet, inte minst för det mobila teamet. Visserligen antyder ju själva namnet att verksamheten bygger på en viss mobilitet men vikten av en fast punkt i området ska inte underskattas. Nu finns alla möjligheter att fortsätta och

utveckla arbetet i Östberga och sedan hösten 2018 har Östbergaborna en samlingsplats i området med bibliotek, café, möteslokaler samt dagliga aktiviteter. En annan positiv utveckling är att bilbränderna minskat påtagligt de senaste två åren. I början av denna rapport nämndes att det brann 53 bilar vid 23 tillfällen år 2016. Året efter registrerades 10 bilar och en motorcykel vid 4 tillfällen. Det finns ännu inga uppgifter för år 2018 men enligt en kommunpolis från Globens lokalpolisområde är trenden tydlig och låter förstå att det knappast varit några bilbränder alls under 2018. Enligt honom handlar det framförallt om att vissa personer försvunnit från området, i synnerhet en i sammanhanget mycket central person, men också att Samverkan Östberga, det mobila teamet och det nya kulturhuset kan ses som bidragande förklaringar även om de, enligt polisens uppfattning, inte direkt kan kopplas till den kraftiga minskningen av bilbränder.

Avslutande reflektioner

- Har ni ingen semester i sommar?
- Nej, vi måste ju vara där för barnens skull, de behöver oss.

Ovanstående citat kommer från ett möte på Fryshuset våren 2018. Frågan är ställd av en av cheferna för Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning och svaret kommer från en av ledarna för mobila teamet i Östberga. På sätt och vis fångar svaret in essensen i det mobila teamets arbete: Att finnas till hands för barn och unga för att möjliggöra görandet. Både Lamin, Salim och Mariana har pratat om att det inte behöver vara så komplicerat och jag är benägen att hålla med. Dock tror jag inte alltid att det framkommer hur mycket arbete som de lägger ner samt vilka insatser de gör för barnen och ungdomarna i Östberga. För några år sedan intervjuade jag en projektledare på Järvafältet i norra Stockholm och han beskrev sig själv som jourhavande diversearbetare i verkligheten och jag har sedan dess funderat över denna formulering och inser att det är också en ganska träffande beskrivning på det mobila teamets arbete. De är sannerligen jourhavande diversearbetare i verkligheten i ordets rätta bemärkelse. Inför ett intervjutillfälle med Mariana mejlade hon mig en timme innan mötet och skrev att hon möjligen skulle bli en kvart sen. När vi sedan träffades (cirka en kvart efter uppgjord tid) berättade Mariana att hon var

tvungen att rycka in och hjälpa en tjej som inte mår bra. När hon berättade om detta var det uppenbart att det inte vara första gången samt hur det fanns ett genuint engagemang hos Mariana.

Det arbete som det mobila teamet har etablerat i Östberga är föredömligt och rekommendationen är så klart att verksamheten får fortsätta att utvecklas framöver, för sådant här arbete tar tid och måste få göra det. Tålamod ett centralt ord i allt detta och inte bara när det gäller det mobila teamets ledare och deras arbete utan kanske än mer att det finns tålamod utifrån. Även om mycket har gått bra hittills kan det komma bakslag, som exempelvis att det händer något i området som får negativ publicitet eller kanske att någon eller några ungdomar som är aktiva inom det mobila teamets verksamheter begår felaktiga handlingar. Det är en skör balansgång och Lamin har flera gånger uttryckt detta när det gäller ungdomarna och lockelsen till snabba pengar. Det vill säga hur flera av ungdomarna i Östberga befinner sig ett gränsland mellan lagliga och olagliga livstilar. Det har flera gånger tidigare i sådana här sammanhang visat sig att det kan gå fort att rasera något som tagit tid att bygga upp. I synnerhet när enskilda händelser får negativ publicitet som överskuggar det positiva dagliga förändringsarbetet. Då gäller det att stadsdelschefer och andra med inflytande har tålamod och ser eventuella bakslag som en del av en större social kontext och inte bara som ett isolerat problem i Östberga. Att det mobila teamet finns är en påminnelse om segregation som ett övergripande samhällsproblem som skapar olika livsvillkor för människor beroende på var de bor.

Referenser

"Där förskolan tvingas gömma barnen medan en man skjuts ihjäl", Expressen 2017-09-29 (<https://www.expressen.se/nyheter/qs/dar-forskolan-tvingas-gomma-barnen-medan-en-man-skjuts-ihjal/>).

Elias, N. & Scotson, J. (2019) *Etablerade och outsiders*. Lund: Arkiv förlag.

Lindström, J. (2016) *Att veta sin plats. En studie om Arvfondsprojekt i den urbana periferin*. Stockholm: Arvsfonden och Kammarkollegiet.

Lindström, J. (2019) "Omöjligt uppdrag? – om socialt arbete i förortens projektkulturer" i Alinia, M. & Songur, W. (red.) *Socialt arbete i storstaden – villkor och praktik*. Stockholm: Liber.

Sarnecki, J. (2010) *Brottsligheten och samhället*. Lund: Studentlitteratur.

Stigendal, M. (2016) *Samhällsgränser*. Stockholm: Liber.

Bilaga

Frågeformulär

I detta frågeformulär finns det sex frågor som vi jättegärna vill att ni besvarar. Era svar är viktiga för den rapport om Östberga och det mobila teamets arbete som kommer att komma snart.

1. Hur kom du i kontakt med det mobila teamet i Östberga?

Svar: _____

2. Hur upplever du Östberga som bostadsområde? Lyft fram sånt som är bra och kanske mindre bra.

Svar: _____

3. Känner du dig trygg i ditt område eller händer det att du ibland känner dig otrygg och i så fall varför?

Svar:_____

4. Är det något i det mobila teamets arbete som du känner extra mycket för och finns det kanske något som du vill se mer av?

Svar: _____

5. Upplever du någon skillnad i Östberga efter att Fryshuset började arbeta här? Om ja, vilken skillnad då?

Svar: _____

6. Hur ser du på framtiden, vad drömmer du om att göra om 10 år?

Svar: _____

TACK!